

Ce a reprezentat 23 august 1944 pentru tatal meu, STEINER TIBI

De Aniko Weisz Steiner

Cititorilor din generatia parintiilor mei, aceasta poveste nu va parea probabil ceva iesit din comun. Generatia mea, in schimb, care poate a auzit povesti de la parinti, dar mai ales generatia copiilor nostrii trebuie sa cunoasca trecutul.

Fiul meu Dov a fost intotdeauna interesat de trecutul bunicilor. Ca student la sectia cinematografie,TV, Still photographer, l-a rugat pe tata sa-i povesteasca viata lui. Cu aceasta ocazie am aflat si eu multe lucruri care pana atunci imi erau total necunoscute.

Tibi Steiner

Povestea vietii lui este dinamica, cu perioade fericite, dar si cu multe perioade grele si triste. In aceste rinduri ma voi stradui sa fac un rezumat al copilariei care a pus bazele existentei lui, iar apoi voi relata exeprienta lui in timpul razboiului.

Parintii tatalui meu, Tibi Steiner, sint originari din Subotica (Serbia). Steiner Maximilian, tatal lui, era un talentat agent de asigurari. Dupa casatorie, s-a stabilit la Timisoara si a inceput sa lucreze cu firma engleza Lloyd. Cind Timisoara nu a mai apartinut de Austro-Ungaria, a devenit directorul general al reprezentantei din Romania.

A fost o familie cu un nivel material bun. In 1913 s-au nascut doi baieti gemeni, iar in 1916 tata. Au tinut cu strictete legile iudaice, bunicul patern al lui tata locuind cu ei si fiind foarte religios. Copiii au invatat la scoala evreiasca.

Dar cu criza economica din Europa au inceput si problemele lor. Nu intru in amanunte, dar deoarece firma Lloyd s-a declarat falimentara, tatal si-a pierdut locul de munca precum si tot ce poseda. Parintii mamei erau la Subotica cu o situatie materiala care le permitea sa-si ajute putin fiica. Familia a plecat la ei, cu exceptia lui Tibi. El a ramas la Timisoara, la unchiul lui (fratele lui Maximilian Steiner) care

neavind copii, s-a angajat sa aiba grija de el. Dar sotia unchiului a avut un comportament ostil fata de copil, fapt pentru care dupa un an, la virsta de 14 ani, Tibi se alatura familiei la Subotica. La scurt timp, tatal lui Tibi a decedat. Mama lui trebuia sa plateasca pentru intretinerea unuia din gemeni, care, bolnav fiind, era internat intr-un spital. Celalalt frate lucra, avind 17 ani, iar Tibi, la 14 ani, a intrat ucenic la un atelier. Mama lui mergea la o batrina oarba de care se ingrijea. La scurt timp a decedat fratele bolnav.

Atit tata, cit si Dov, fratele lui cel mare, (fiul meu a primit numele lui) erau membri in Shomer Hatsair din Subotica . Dov era foarte activ, si a ramas asa toata viata. A ajuns sa fie Presedintele Comunitatii evreiesti din Belgrad el stabilindu-se in Iugoslavia. Tata a avut mai mult activitate sportiva (lupte greco-romane).

Mama lui s-a recasatorit cu Mayer Bella, evreu dupa mama si german dupa tata, contabil de meserie. Din prima casatorie, el avea 2 copii. In urma divortului, fiica lui a ramas cu mama ei, iar baiatul cu el. In aceasta casatorie, el si-a adus fiul Otmar, care era ziarist comunist.

Dov se mutase la Zagreb si era un sionist activ. Tibi, adica tatal meu, si Otmar locuiau impreuna cu parintii. Otmar era mai in virsta decit tata cu 4-5 ani. Incet-incet l-a atras spre comunism, fiind convins ca este cea mai buna rezolvare a problemei evreiesti. La 17 ani, tata s-a inscris in partidul comunist din Iugoslavia. Ulterior a avut de suferit incepind cu 1953, cand s-a produs ruptura dintre Tito si Stalin, iar Tito a fost declarat tradator .Toti cei care au avut ceva legatura cu Iugoslavia, au fost in Romania automat declarati tradatori. Tocmai ne mutasem in Bucuresti, cind tata a fost dat afara din partid, de la lucru. Un an de zile a durat aceasta situatie, pina s-a clarificat situatia

Cei doi frati "vitregi " s-au inteles minunat. Cind tata a implinit 18 ani , a primit o scrisoare de concentrare in armata romana. Tata nu a vrut sa mearga; Otmar l-a convins sa se inroleze, altfel ar fi fost declarat dezertor. Partidul comunist din Iugoslavia era ilegal si membrii ei erau urmariti. Otmar a banuit ca vor fi arestati. L-a avertizat pe tata, ca daca va fi prins, va fi condamnat pentru activitate comunista, pentru ca e dezertor si pe deasupra evreu. Bineinteles ca si mama lui a intervenit ca sa plece, spre binele lui. Otmar, avind mama sirboica, nu a fost considerat evreu. A fost arestat si condamnat la moarte prin spinzurare, pentru ca a fost comunist. Dupa razboi a fost declarat erou national al Iugoslaviei si al Ungariei. Toate acestea, episodul dureros din 1953, cat si moartea fratelui vitreg iubit, au fost momente de mare suferinta pentru tata.

Inapoi in decembrie 1937, la 21 de ani, tata s-a reintors in Romania, la Timisoara. La 1 martie 1938 s-a inrolat la armata si a fost trimis la cazarma din Cluj. Pe data de 1 septembrie 1939, ar fi trebuit sa fie liberat. Din cauza situatiei de

razboi din Europa, concentrarea a continuat. In 1941, a fost trimis in tabara de munca pe Valea Oltului. In tabara de munca a intrat in legatura cu alti evrei comunisti.

In 1943 a ajuns cu tabara de munca la Timisoara, pentru diverse munci. Aproximativ dupa o luna, s-a anuntat ca in curind vor fi transportati in Moldova, pentru construirea unui zid, in incercarea de a opri intrarea armatei sovietice. Constructia acestui zid era opusul dorintei si ideologiei politice a lui tata. Dar daca ar fi plecat, nu s-ar fi putut eschiva de la lucru. Astfel a hotarit sa incerce sa evadeze.

Evadarea - a sarit din tren - a reusit, deasemeni si intilnirea cu persoana care l-a dus la o casa conspirativa din Timisoara. Casa respectiva avea 2 curti. In cea din spatele casei se afla o constructie din lemn, care de fapt era WC-ul. Sub aceasta constructie era o incapere din beton. In camera erau arme, dar si un pat. In aceasta casa a fost 3 luni, timp in care a mai fost adus un coleg. Din motive de siguranta, a fost dus in alta parte, in afara Timisoarei. A locuit la o familie de origina germana, care se numea Steinert. Toata aceasta perioada a evadarii a fost stresanta. De fapt numai noaptea putea iesi (si atunci pentru diverse actiuni), dar era preferabil sa ramana in timpul zilei in acest adapost. Pe data de 23 august 1944 a auzit la radio ca armata romana s-a alaturat armatei rusesti.

Fara sa intru in amanunte (cu toate ca tata ne-a povestit detailat) despre activitatea lui in tabara de munca, precum si in perioada evadarii, important este ca simtamintul de persecutie pe care l-a avut in toata aceasta perioada

A FOST O MARE SUFERINTA PENTRU EL.

Din data de 23 august, a redevenit OM LIBER. Imediat a parasit casa respectiva si s-a reintors la Timisoara. De acum putea fi pe strada si ziua. Si-a recapatat identitatea.

Precum am subliniat in rindurile mele, in anii care au urmat dupa razboi, nu totul a fost frumos si placut. In linii mari stiam despre ele, dar cind i-a povestit lui Dov, abia atunci am aflat si eu ce a reprezentat totusi pentru el data de

23 august.

Viata si-a luat cursul ei. Tata a ajuns la frumoasa virsta de 91 de ani.

A decedat pe data de **23 august** 2007.

Oare este numai o coincidenta ????

La aniversarea de 54 de ani de casnicie (in 2005)